

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum species in quibus factæ fuerunt inuisibiles
missiones fuerint veræ res.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

in concreto & communicant sibi suas proprietates denominatiue: nunc est ita quod filius assumpsit naturam humanam in unitate suppositi. Et ideo verum est dicere quod homo est Deus & Deus est homo, & sicut homo est minor Deo, sic potest dici quod Filius in quantum homo est minor patre & seipso in quantum est Deus, sed Spiritus sanctus nunquam assumpsit creaturam in qua apparuit in unitate personarum, sed semper fuerunt distincta secundum supposita, propter quod ratione illius creaturæ Spiritus sanctus non potest dici minor patre sicut filius ratione humanæ naturæ quæ in unitate suppositi assumpsit.

12. Ad secundum dicendum, quod persona diuina dicitur nouo modo esse in creatura visibili sicut in signo manifestatio inuisibilis missionis, & quod opponitur de sacramentis dicendum quod signa missionis non sunt præexistencia, sed ad specialiter facta, res autem sensibiles sacramentalis præexistunt. Præterea sacramentum est signum gratiæ mediante humano ministerio non sic autem signa missionis. Adhuc in sacramentis non semper conferuntur gratia, potest enim recipiens sacramentum ponere obicem gratiæ, sed in missione visibili semper absque aliqua ambiguitate gratia est in illo ad quem fit missio non solum per se, sed ut potens in alios redundare.

13. Ad aliud patet solutio ex dictis, differunt enim apparitio & missio, quia missio visibilis ultra apparitionem includit exitum personæ à persona quod patri non conuenit. Et ideo pater nunquam legitur missus licet apparuerit quandoque.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum missio Spiritus sancti visibilis debet fieri ad Christum.

Thom. vi supra

Secundo queritur de missione visibili per comparationem ad illos quibus facta fuit. Et videtur quod non debuit fieri ad Christum, quia exterior visibilis missio signum est interioris missionis inuisibilis, sed ad Christum non fuit facta inuisibilis missio nisi forte in instanti suæ conceptionis, ergo postea non debuit fieri ad ipsum visibilis.

2. Item videtur quod deberet fieri ad prælatos nostri temporis, quia missio fit ad denotandum redundantiam gratiæ in aliquo ut redundet in alios per eius ministerium vel doctrinam, sed prælati moderni habent officium diffundendi gratiam in alios per prædicationem sicut habebat in primitiua ecclesia, ergo ad eos deberet fieri missio visibilis sicut antiquitus fiebat.

3. IN CONTRARIUM est, quia facta fuit super Christum in specie columbæ, Luc. 3. super Apostolos in linguis igneis, Act. 2. modo sic nihil tale fit.

4. RESPONSIO. Ex fine sumenda est ratio eorum quæ sunt ad finem, finis autem missionis visibilis est cognitio plenitudinis gratiæ in aliquo à quo debet in alios redundare, ut supra dictum est, & fit ut magis ei credatur. Ex hoc apparent tria per ordinem. Primum est, quod missio visibilis non debuit fieri ante aduentum Christi, & hoc sic, signum plenitudinis gratiæ non debuit dari ante tempus plenitudinis, sed tempus plenitudinis gratiæ incepit in aduentu Christi, ut patet per Apostolum ad Galat. 4. ergo ante aduentum Christi non debuit fieri missio visibilis quæ est signum plenitudinis gratiæ in Christo ad quem fit: & hinc dicit Aug. 4. de Trin. quod licet filius & spiritus sanctus in veteri testamento apparuerint, tamen nunquam leguntur visibiliter missi.

5. SECUNDO est, quod missio visibilis modo non debet fieri. Cuius ratio est, quia illius cuius probatio semel facta est non oportet probationem iterari, sed ex suppositione eius procedere: sed visibilis missio erat quasi argumentum probans & confirmans doctrinam fidei, fiebat enim ut crederetur illis quibus incumbat fidei doctrina: quod fuit valde necessarium ad fundandum ecclesiam, & ideo tunc fiebat: nunc autem non oportet hanc probationem iterari, sed ex eius suppositione procedere, præcipue, quia loquimur fidelibus non infidelibus, ideo non indigemus argumentis probantibus fidem, propter quod non oportet sic fieri missionem visibilem.

6. TERTIUM est, quod non debet fieri missio visibilis ad aliquam mulierem, quod patet, quia missio visibilis fit ad significandum redundantiam gratiæ in alios per ministerium suum sive per prædicationem suam, sed mulieri non licet prædicare aut docere iuxta illud. 1. ad Tim. 2. mulierem in ecclesia docere non permitto, ergo ad mulierem non debuit fieri visibilis missio.

7. Creditur tamen quod B. Virgo fuit inter Apostolos in die Pentecostes quando facta fuit eis missio Spiritus sancti in linguis igneis, & ad ipsam tunc cum aliis facta fuit visibilis missio ex speciali privilegio, quia quo ad naturam corporis aliquo modo vnica erat cum illo per quem gratia & veritas facta est, & in omnem terram diffusa.

8. AD PRIMUM argumentum dicendum, quod missio visibilis signum est missionis inuisibilis, non solum pro tunc factæ, sed vel tunc factæ vel prius: fit enim ut credatur illi ad quem fit in ipso, & per ipsum in alios diffundenda. Et ideo facta est Christo pro tempore quo debuit per ipsum gratia in nos diffundi & non in instanti suæ conceptionis quando facta fuit ad eum missio inuisibilis. Ad secundum patet solutio ex dictis in corpore solutionis.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum species in quibus apparuit Spiritus sanctus, fuerint res veræ.

Thom. vi supra.

Tertio queritur de missione visibili quantum ad species in quibus facta fuit. Et queritur vtrum fuerint veræ res. Et videtur quod sic: quia spiritum veritatis non decet aliqua fictio, sed Spiritus sanctus est spiritus veritatis, Ioan. 15. ergo non decet quod appareat per aliquas species quæ non sunt veræ res.

2. Item idem iudicium videtur de omnibus speciebus quæ fuerunt in apparitionibus visibilibus, sed constat quod vox quæ audita fuit super Christum baptizatum & transfiguratum fuit vera vox, alioquin non vere immurasset auditum, ergo similiter columba quæ apparuit fuit vera columba, & sic de aliis.

3. IN CONTRARIUM est, quia verus ignis vere comburit nisi per miraculum impediatur, sicut legitur factum de tribus pueris Dan. 3. Sed lingue igneæ quæ apparuerunt Apostolis non combusserunt aliquid, nec sancti dicunt in hoc fuisse miraculum: ergo non fuerunt veræ res, quare nec aliæ species per eandem rationem.

4. CIRCA questionem istam videnda sunt duo. Primum est in quibus speciebus facta fuit visibilis missio. Secundum est de illis speciebus vtrum fuerint veræ res an non. Quædam ad primum sciendum est, quod ex fine sumenda est ratio eorum quæ sunt ad finem. Finis autem missionis visibilis est cognitio plenitudinis gratiæ in aliquo à quo debet in alios redundare, ut supra dictum est. Ex quo potest sumi ratio quare in determinatis speciebus facta est visibilis missio hoc modo: Gratia potest redundare ab aliquo in aliquos dupliciter, vno modo effectiue: alio modo per instructionem, & utroque modo Christus diffudit in nos gratiam, effectiue quidem & per modum autoritatis in quantum Deus, & per modum meriti in quantum homo.

5. Et ad denotandum hanc redundantiam facta fuit visibilis missio super Christum baptizatum in specie columbæ quæ est animal secundum valde, quia tunc ipse nihil accipiens à baptismo tactu suæ mundissime carnis vim regeneratiuam contulit aquis, ut dicit Beda. Christus etiam per doctrinam & prædicationem diffudit in nos gratiam, propter quod facta fuit super eum missio visibilis in nube lucida, cuius est spargere lumen suum, sicut est doctorum diffundere lumen doctrine. Et ideo tunc vox patris intonuit super eum dicens. Hic est filius meus dilectus ipsum audite. Nec oportuit missionem fieri ad Christum in instanti suæ conceptionis, sed tunc solum quando gratia debuit per eum in nos modis prædictis redundare.

6. Per Apostolos autem gratia erat diffundenda dupliciter. Vno modo per administrationem sacramentorum. Alio modo per prædicationem eorum. Ratione primi facta fuit missio visibilis ad eos in specie status Ioan. 20. ad infinitum

dum diffusionē gratiæ per eos faciendam per administratiōem sacramentorū, vnde tunc dictum est eis. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, vt ergo denotaretur q̄ talis autoritas non deueniat ad eos nisi ab influxu capti. s. Christi facta est misio in speciē status à Christo procedentis, de quo tamē an fuerit propriē misio adhuc aliquid dicitur. Ratione autē secundi scilicet ad denotandū diffusionem gratiæ per eas faciendam per modum doctrinæ facta est ad eos visibilis misio in die pentecostes in linguis igneis vt essent verbis profui et charitate feruidi, suam & aliorum salutem zelantes, & sic patet ratio, quare in prædictis facta est misio visibilis, scilicet in columba, in nube lucida, in linguis igneis, & in statu.

7. Quantum ad secundum, videlicet vtrum si illæ species fuerint veræ res non potest sciri per certitudinem cū quæstio sit de facto. Si enim esset de possibilitate facile esset respondere, potuit enim Spiritus sanctus apparere in vera columba, vel in sola similitudine columbæ, & sic de aliis. Sed quia queritur quid de facto fuerit, sufficit ad hoc dare probabiles persuasiones.

8. Est ergo notandum q̄ dupliciter aliquid potest dici non vera res. Vno modo quia non est aliquid in re extra, sed tantū in imaginatione. Alio modo quia licet aliquid sit in re extra, non tamen est tale quale apparet, si intelligatur quæstio primo modo, sic dicendum est quod illæ species fuerunt veræ res extra existentes, & non solum in imaginatione sicut columba fuit vera res extra, & status Christi super Apostolos post resurrectionem fuit verus motus aeris.

9. De linguis autem igneis mouet August. dubitatio: nem secundo lib. de trin. 9. cap. de magnis, & 16. de paruis. Et videtur dicere quod non refert dicere q̄ fuerint veræ res extra animam solum in imaginatione, quod arguit ex modo loquendi scripturæ quæ dicit quod apparuerit illis dispersa linguæ tanquam ignis, secundum ipsum enim nomen apparitionis inuenitur in scriptura sacra quandoq̄ pro visionibus imaginariis & pro visionibus rerum extra existentium, probabiles tamen tenetur quod illæ linguæ fuerunt veræ res extra animam existentes. Cuius ratio est quia ex hoc dicitur visibilis misio, quia fit sub signo visibili, sed apparitio imaginaria non fit propriē sub signo visibili, ergo tales res in quibus dicitur facta fuisse visibilis misio non fuerunt solum in imaginatione existentes.

10. Item misio visibilis fit ad manifestandū aliis quoddā abundās gratiæ est in illis ad quos fuit visibilis misio, vt dictum fuit. Sed istud non esset nisi species in qua fit misio visibilis, esset vera res extra imaginationē quam astantes res possent videre, ac per hoc pendere cui facta est misio. Si enim illa species esset solum in imaginatione illius cui fit misio astantes non possent pendere. Si autem esset in imaginatione astantium tum eis fieret misio & non aliis, quia eidem fit misio visibilis & inuisibilis, & sic inuisibilis misio non appareret nisi tantum illi cui fieret, quod est contra finē missionis visibilis, quare oportet dicere q̄ illæ species fuerunt veræ res extra animā existentes.

11. Si autem intelligatur secundo modo, videlicet vtrū illæ species fuerint veræ res tales quales apparebant, vtpote q̄ colūba apparēs fuerit vera columba & sic de aliis, dicendum quoddā videtur quibusdam probabiliter quod nō, sed fuit tantum eius similitudo ostensa in aliqua materia quæ statim expleto mysterio in pristinam materiam est reuerfa. Et hoc possit sic persuaderi, misio visibilis fit ad hoc vt credatur illi cui fit misio tanquam habenti mysterium doctrinæ & prædicationis, sed magis vel saltē quæ creditur ex hoc quoddā signum visibile est quædam similitudo ostensa in aliqua materia sicut si esset res vera quælis apparebat, verbi gratia si fuisset vera columba quæ apparuit super Christum quæ peracto officio auolasset creditum fuisset quod casu aduenisset. Ex hoc autem quoddā subiecto apparuit, & peracto mysterio subito disparuit magis paruit quoddā esset miraculū. Et quantum vera columba potuit virtute Dei subito formari & apparere nec volare, sed subito disparere quod plus valuisse quam sola similitudo columbæ non bene patet. Et ideo magis deicit quod tales apparitiones fierent per rerum similitudines quam per ipsas res, & sic apparitiones bonorum

Angelorum fiunt in corporibus quæ videntur humana & non sunt: non tamen propter hoc est aliquod mendacium, quia tales apparitiones fiunt non ad offendendum veritatem rerum quæ apparēt, sed ad aliquod mysterium gratiæ designandum.

12. Sic in proposito nō fuit falsitas nec fictio. Clarum est etiam quod vox tunc audita non fuit vera vox rei animatæ, vt videbatur ex eius articulatione, licet fuerit verus sonus similis voci humanæ ex determinata percussione aeris formatus.

13. Ignis autem qui apparuit super Apostolos non videtur fuisse verus ignis. Talis enim comburitur (nisi per miraculum impediatur, vt legitur factum de tribus pueris Dan. 3.) Ignis autem ille nihil combusit, nec in hoc dicunt sancti factum fuisse miraculum.

14. Flatus in quo datus est Apostolis Spiritus sanctus post resurrectionem potuit fuisse vera res qualis tunc apparebat, forte tamen tunc nō fuit propriē misio, sed collatio cuiusdā potestatis mediāte signo visibili sicut nunc in sacramentis, vnde & eundem modum seruat ecclesia in sacerdotibus ordinandis: in sacramentis autē non dicimus fieri visibilem missionem, quare &c.

15. Aliis verō videtur q̄ columba quæ apparuit super Christum baptizatū fuit vera columba. Et hoc expresse tenet Aug. in lib. de Agone Christiano vbi dicit sic, neq̄ hæc ita dicimus vt Dominum Iesum Christum dicamus verum corpus habuisse, Spiritum autem sanctum fallaciter apparuisse oculis hominū, sed ambo illa corpora esse dicimus & credimus. Et post prædicta verba Augustini subdit, sicut nō oportebat, vt homines falleret filius Dei, sic non oportebat, vt falleret Spiritus sanctus, sed omnipotenti Deo qui vniuersam creaturam ex nihilo fabricauit non erat difficile verum corpus columbæ sine aliarum columbarum ministerio figurare, sicut non fuit ei difficile verū corpus in vtero Mariæ sine virili femine fabricare, cum tamen in creatura corporea & in visceribus femina ad formadum hominē & in mundo ad formandum columbam imperio Domini voluntariq̄ seruiret.

16. AD DVO prima argumēta patet solutio qui vult tenere primum modum. Secundum autem tenentes alium modum, dicendum est ad argumentum in oppositum q̄ miraculum fuit quod ignis qui sedit super singulos discipulorum nihil combusit.

QUESTIO QVARTA.

Vtrum pater sit maior filio.

Quæritur vtrum pater sit maior filio. Et videtur quod sic per dictū Hilarij in litera, qui dicit expresse quod pater est maior filio, licet filius non sit minor patre.

1. IN CONTRARIUM est quod dicit Athanasius in symbolo q̄ in hac trin. nihil maius aut minus.

2. RESPONSTO, in hac quæstione nulla esset dubitatio nisi propter verba Hilarij quæ sunt inducta in arguendo. Certum est enim q̄ propriē loquendo pater nō est maior filio, quod patet, quia secundū Aug. & veritatē in his duntaxat bonis quæ nō sunt magna mole idem est maius esse quod melius esse, sed in diuinis nō est magnitudo molis, ergo ibi maius esse est melius esse, sed in diuinis nihil est altero melius cū omnino sit ibi vna summa & infinita bonitas, ergo nihil est ibi maius altero.

3. Restat ergo solum exponere verba Hilarij propter quorum expositionem dicendum est, quod propriē accipiēdo maioritatem pater non est maior filio vt iam probatum est, & adhuc patet ex alio, quia maius & minus sunt species vel differentiæ inæqualitatis, sed inter patrem & filium est summa æqualitas secundū Athanasium in symbolo, ergo inter patrem & filium non est maius & minus propriē loquēdo, accipiēdo autē largē & impropriē maius per autoritatē originis, sic pater dicitur (licet impropriē) maior filio, quia à patre est filius licet nō eodē modo, & eodem modo sanē intelligēdo filius posset dici minor patre, quia caret autoritate originis in patre quem tamen pater habet in filiū, hoc autē pro tãto impropriē dictum est, quia quæstio de inæqualitate maioris ad minus nullo modo propriē potest esse quæstio originis quis à quo fit, sed est quæstio quæritatis molis vel virtutis. Ad argumenta vtriusq̄ partis patet solutio ex iam dictis.

DISTIN